

**ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ
ТЕХНОЛОГІЇ**

**CREATIVE SELF-REALIZATION OF FUTURE TEACHERS OF
NATURAL DISCIPLINES BY MEANS OF PROJECT TECHNOLOGY**

*Білоус Ольга Володимирівна, старший викладач кафедри біології
Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка (Чернігів, Україна).*

*Bilous Olha V., Senior Lecturer, Department of Biology, National University
«Chernihiv Colehium» named after T.H. Shevchenko (Chernihiv, Ukraine).*

Анотація. Розкривається роль проектної технології в процесі творчої самореалізації майбутніх учителів природничих дисциплін. Розглядаються розвивальний ефект та умови застосування проектної технології, як специфічної форми творчої самореалізації особистості, в процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: самореалізація, творча самореалізація, проектна діяльність.

Summary. The role of project technology in the process of creative self-realization of future teachers of natural sciences is revealed. The developmental effect and conditions of application of project technology, as a specific form of creative self-realization of the individual, in the process of professional training of future teachers are considered.

Keywords: self-realization, creative self-realization, project technology.

Сучасній школі потрібні вчителі, які здатні до творчої самореалізації – найповнішого розкриття своїх потенцій, творчих здібностей. Кудінов С.І. визначає самореалізацію як комплексне психологічне утворення, детерміноване мотиваційно-смысловими і інструментально-стильовими характеристиками, що забезпечують успішність самовираження особистості в різних сферах життєдіяльності в процесі онтогенезу [1]. Творча самореалізація особистості передбачає створення в процесі діяльності

нового, оригінального продукту. Л.М. Мітіна виділяє в процесі професійного розвитку вчителя такі стадії: самовизначення, самовираження і самореалізації [2].

В основу розробки освітніх програм підготовки магістрів - майбутніх учителів природничих дисциплін була покладена ідея створення в освітньому процесі таких умов, які б сприяли формуванню здатності до творчої самореалізації в діяльності, в тому числі, пов'язаної із виконанням професійно-педагогічних функцій. Одним із важливих освітніх компонентів вищезгаданих програм є обов'язкова навчальна дисципліна «Організація проектно-дослідницької діяльності учнів», в ході викладання якої й передбачено оволодіння уміннями планування, організації та впровадження проектної технології в освітній процес закладу середньої освіти. Слід відзначити, що реалізація даного освітнього компоненту відбувається також із застосуванням проектної технології в освітньому процесі ЗВО. Ми вважаємо, що викладач, використовуючи проектну технологію, створює тим самим необхідний комплекс психолого-педагогічних умов, що забезпечують формування готовності майбутніх учителів природничих дисциплін до реалізації проектної технології в закладах середньої освіти.

Проектна технологія передбачає створення матеріального або ідеального продукту в ході виконання проекту в самостійній індивідуальній, груповій або колективній діяльності. Зазначена педагогічна технологія в закладі вищої освіти реалізує такі положення: забезпечує організацію навчання на засадах студентоцентрованого підходу, згідно з яким враховуються психологічні особливості кожного студента в умовах забезпечення індивідуальної траєкторії навчання; забезпечує контекстність навчання, що передбачає моделювання різних аспектів майбутньої професійної діяльності, застосування проблемного навчання; спрямована на розвиток професійно-значущих якостей особистості та оволодіння узагальненими способами розв'язання професійних задач певного класу.

Проектна діяльність, як специфічна форма творчої самореалізації

особистості, має такий розвивальний ефект:

- активізує творчу уяву суб'єктів освітнього процесу, адже забезпечує перетворення предметів об'єктивної дійсності і створення продукту, що вирізняється новизною, оригінальністю;
- сприяє розвитку абстрактного мислення, усвідомленню причинно-наслідкових зв'язків між явищами;
- активізує процеси запам'ятовування й відтворення інформації;
- збагачує емоційну сферу особистості, оскільки шлях від задуму до його практичного втілення супроводжується, як правило, переживанням цілого спектру інтелектуальних почуттів (почуття нового, здивування, сумніву);
- активізує розвиток мотиваційної сфери особистості, а саме, професійних переконань, інтересів, ідеалів, установок, прагнень до самовираження і самореалізації;
- стимулює розвиток соціальної активності, адже розробка проекту, як правило, має соціальну значущість і практичну спрямованість;
- сприяє розвитку комунікативних і організаційних умінь, особливо в ході сумісної діяльності [3].

Використання проектної технології в закладі вищої освіти передбачає: формування мотивів майбутньої професійно-педагогічної діяльності, пов'язаних із прагненням до самопізнання, самовираження, самореалізації; розвиток здатності до діалогічної взаємодії; формування готовності до реалізації розвивальної функції навчання; уміння виділяти ключові ідеї навчального предмету, інтерпретувати інформацію, що надходить з різних джерел, встановлювати міжпредметні зв'язки; проектувати діяльність учнів, власну діяльність та поведінку. Важливо сформувати у студентів уявлення про проектну діяльність насамперед як засіб реалізації особистісних змін учнів (формування нових мотивів діяльності і поведінки, а саме, переконань, інтересів, установок, світогляду) [3]. Проект – це самостійна науково-творча діяльність учнів під керівництвом вчителя в умовах діалогічної взаємодії.

Слід підкреслити, що навички організації діалогічної взаємодії є універсальними з огляду на необхідність підготовки студентів до реалізації особисто-зорієнтованого навчання в закладі середньої освіти.

Метою проектування є результат самостійного розв'язання студентами завдання майбутньої професійно-педагогічної діяльності. На наш погляд, важливою умовою творчої самореалізації проектантів, є забезпечення поетапної апробації представленої методичної розробки в реальний освітній процес школи. Творча самореалізація майбутніх учителів природничих дисциплін проявляється на рівні вміння планування та застосування методів, форм і засобів навчання учнів залежно від рівня їх пізнавальної самостійності в ході виконання учнівського дослідження, планування варіантів організації взаємодії суб'єктів освітнього процесу на всіх етапах проектно-діяльності. Цінність такого досвіду полягає у можливості переосмислити власний проект, вдосконалити його в умовах творчого пошуку. Результатом вивчення теоретичних основ організації проектно-дослідницької діяльності учнів стає педагогічний проект магістрантів («проект проекту»), який є заліковим завданням (методичною розробкою) і впроваджується в освітній процес закладу середньої освіти в ході педагогічної практики в наступному семестрі.

Список використаних джерел

1. Кудинов С.И., Крупнов А.И. Системная модель самореализации личности // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия «Психология и педагогика», 2008. № 1. С. 28-37.
2. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития учителя: / Л. М. Митина // Учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М.: Академия, 2004. 320 с.
3. Педагогическое проектирование: уч. пособие для высш. учеб. заведений / И.А. Колесникова, М.П. Горчакова-Сибирская. 3-е изд. М.: Издательский центр «Академия», 2008. 288 с.